

Oulun yliopiston matemaattisten tieteiden laitos

806631S SATUNNAISMUUTTUJAT JA JAKAUMAT, sl 2012 (EL & MS)

Välikoe 1, ma 29.10.2012 klo 14-18

Ei omia muistiinpanoja paperilla eikä laskimessa, joka muutoin saa olla mukana.

Tässä tehtäväpaperissa on neljä (4) tehtävää. Liitteenä on taulukko tärkeimmistä diskreeteistä ja jatkuvista jakaumamalleista, jonka sisältämiin tietoihin voi tarvittaessa ja perustellen nojautua.

1. Satunnaismuuttuja X noudattaa khiin neliöjakaumaa vapausasteluvulla 2, eli $X \sim \chi^2(2)$.
Olkoon $Y = \sqrt{X}$.

- (a) Johda satunnaismuuttujan Y jakauman tiheysfunktion lauseke.
- (b) Johda satunnaismuuttujan Y jakauman kvantiilifunktion lauseke ja määrää Y :n mediaani.

2. Satunnaismuuttuja X noudattaa binomijakaumaa $\text{Bin}(n, \pi)$, jossa $n \in \mathbb{N}_+$ ja $0 < \pi < 1$.
Olkoon $Y = \log(X/n)$ suhteellisen osuuden X/n logaritimuunnos.

- (a) Laske delta-menetelmällä 1. kertaluvun approksimaatio odotusarvolle $\mathbb{E}(Y)$ ja varianssille $\text{var}(Y)$.
- (b) Laske 2. kertaluvun approksimaatio odotusarvolle $\mathbb{E}(Y)$. Millaisissa tilanteissa 2. kertaluvun termin vaikutus approksimaation tarkkuuteen alkaa olla häviävän pieni?
- (c) Ovatko $\mathbb{E}(Y)$ ja $\text{var}(Y)$ olemassa? Perustele!

3. Olkoon $X = (Y, Z)$ satunnaismuuttujapari, jonka momenttigeneroivan funktion $M : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$ lauseke on

$$M(t, u) = \exp \{ \alpha(e^t - 1) + \beta(e^u - 1) + \gamma(e^{t+u} - 1) \}, \quad (t, u) \in \mathbb{R}^2,$$

jossa α, β ja γ ovat positiivisia reaaliarvoja.

- (a) Mitkä ovat koordinaattimuuttujien Y ja Z standardoitujen kumulanttien $\gamma_1 = \kappa_3/\kappa_2^{3/2}$ ja $\gamma_2 = \kappa_4/\kappa_2^2$ arvot?
- (b) Johda Y :n ja Z :n korrelaatiokertoimen arvo.

4. Satunnaisvektorille $X = (Y, Z)$ pätee, että $Y \sim \text{Tas}(0,1)$ ja ehdolla $Y = y$ on Z :n jakauma $\text{Bin}(n, y)$.

- (a) Johda Z :n reunajakauman pistetodennäköisyysfunktio.
- (b) Johda ehdollisen odotusarvon $\mathbb{E}(Y|Z)$ lauseke.